

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ ҚОНАЕВ УНИВЕРСИТЕТІ	 Kunaev University	МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН УНИВЕРСИТЕТ КУНАЕВА
--	--	---

Выписка из протокола № 09 заседания Ученого Совета

г. Алматы

30 апреля 2026 г.

Повестка дня:

6.Разное.

СЛУШАЛИ: информацию руководителя направления подготовки «Право» – магистра юридических наук, ст.преп. Тарап Ж.Д. о рекомендации к опубликованию монографии «Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күрестің халықаралық-құқықтық аспектілері» на казахском языке след. авторов: к.ю.н. С.А. Алжанқұловой и к.ю.н. Дархамбаевой А.Д.

В монографии проведено рассмотрение концептуальных и нормативно-правовых основ преступлений против мира и безопасности человечества. Особый интерес представляет анализ самого понятия этой категории преступлений, их места в системе международного уголовного права, а также изучение международно-правовых актов и национального законодательства государств, предусматривающих ответственность за их совершение.

Монография предназначена для преподавателей, студентов и магистрантов юридических вузов, а также специалистам, работающим в области международного права, международной безопасности и прав человека. Работа представляет собой всестороннее исследование, способствующее более глубокому пониманию роли международно-правовых инструментов в обеспечении глобальной безопасности и укреплении международного правопорядка.

(Прилагаются: рецензии: – Айдарбаева С.Ж. - д.ю.н., профессора школы права и государственного управления Университета Нархоз, Удербасовой Б.А. - к.ю.н., преподавателя школы права и государственного управления Университета Нархоз, Айтхожина К.К. - д.ю.н., профессора Университета Кунаева; выписка из протокола Методического совета (протокол №05 от 29.04.2026г.); выписка из протокола заседания направления подготовки «Право» (№09 от 22.04.2026г.)

РЕШИЛИ:

Рекомендовать к опубликованию монографию «Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күрестің халықаралық-құқықтық аспектілері» на казахском языке авторов: к.ю.н. С.А. Алжанқұловой и к.ю.н. Дархамбаевой А.Д.

Председатель УС

Секретарь УС

Өмірәлі Ж.Ө.

Замолудинова А.Ш.

Қазақстан Республикасының Ғылым
және жоғары білім министрлігі
Қонаев Университеті

С.А. Алжанкулова, А.Д. Дархамбаева

**БЕЙБІТШІЛІК ПЕН АДАМЗАТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ
ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАРМЕН КҮРЕСУДІҢ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ**

Монография

Талдықорған, 2026

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
Қонаев Университеті

С.А. Алжанкулова, А.Д. Дархамбаева

**БЕЙБІТШІЛІК ПЕН АДАМЗАТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚАРСЫ
ҚЫЛМЫСТАРМЕН КҮРЕСУДІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-
ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ**

Монография

Талдықорған, 2026

*Қонаев Университетінің
Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылды
(30.04.2026 ж. №9 хаттама)*

Рецензенттер:

Айдарбаев С.Ж. – заң ғылымдарының докторы, профессор, «Нархоз» Университетінің құқық және мемлекеттік басқару мектебінің профессоры.

Удербасова Б.А. – заң ғылымдарының кандидаты, «Нархоз» Университетінің құқық және мемлекеттік басқару мектебінің оқытушысы.

Айтхожин К.К. – заң ғылымдарының докторы, профессор.

Алжанкулова С.А., Дархамбаева А.Д.

Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күресудің халықаралық-құқықтық аспектілері. Монография. - Талдықорған: ЖК «Сергушин», 2026. – 188 б.

Монография халықаралық құқық тәртібінің негіздеріне қол сұғатын аса қауіпті қылмыстардың алдын алудың, жолын кесудің және жазалаудың құқықтық тетіктерін жан-жақты талдауға арналған. Жұмыста бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстардың құрамын анықтаудың теориялық және нормативтік тәсілдері, тиісті халықаралық-құқықтық нормалардың эволюциясы, сондай-ақ халықаралық сот және квази-сот институттарының тәжірибесі қарастырылады.

Агрессияның, геноцидтің, әскери қылмыстардың және адамзатқа қарсы қылмыстардың алдын алу саласындағы мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың өзара іс-қимыл мәселелеріне ерекше назар аударылды. Қарулы қақтығыстардың сипатын өзгертуге, акторлар шеңберін кеңейтуге және жеке қылмыстық жауапкершілік тетіктерін дамытуға байланысты қазіргі заманғы сын-қатерлер талданады.

Монография зерттеушілерге, оқытушыларға, магистранттарға және заң мамандықтарының студенттеріне, сондай-ақ халықаралық құқық, халықаралық қауіпсіздік және адам құқықтары саласында жұмыс істейтін мамандарға бағытталған. Жұмыс жаһандық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі және халықаралық құқықтық тәртіпті нығайтудағы халықаралық-құқықтық құралдардың рөлін тереңірек түсінуге ықпал ететін кешенді зерттеу болып табылады.

ISBN 978-601-389-080-7

© Алжанкулова С.А.
© Дархамбаева А.Д.

УДК 341.3

ББК 67.4

А43

Алжанкулова Светлана Абиляходжаевна, Дархамбаева Айнура Даулетбековна
Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күресудің халықаралық-
құқықтық аспектілері

ISBN 978-601-389-080-7

“ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК КІТАП ПАЛАТАСЫ”

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТЫҚ КІТАП НОМЕРІ
ISBN.

ӘМБЕБАП ОНДЫҚ ЖІКТЕУ,
КІТАПХАНАЛЫҚ-БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ ЖІКТЕУ,
ШТРИХ - КОД
БЕРІЛДІ (ТІРКЕЛДІ)

“НАЦИОНАЛЬНАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ КНИЖНАЯ ПАЛАТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН”

ПРИСВОЕНЫ (ЗАРЕГИСТРИРОВАНЫ)
МЕЖДУНАРОДНЫЙ СТАНДАРТНЫЙ КНИЖНЫЙ НОМЕР
ISBN

УНИФИЦИРОВАННЫЙ ДЕСЯТИЧНЫЙ КЛАССИФИКАТОР,
БИБЛИОТЕЧНО-БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ КЛАССИФИКАТОР,
ШТРИХ-КОД.

ISBN 978-601-389-080-7

9 786013 890807

КІРІСПЕ

Халықаралық қатынастардың бүкіл тарихында адамзаттың бейбітшілігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету әлемдік қоғамдастықтың басты міндеттерінің бірі болды. Алайда, бұл XX және XXI ғасырдың басындағы қайғылы оқиғалар – дүниежүзілік соғыстар, халықаралық қарулы қақтығыстар, бейбіт тұрғындарға қарсы жаппай қылмыстар, агрессия және геноцид актілері – тек саяси механизмдердің халықаралық құқықтық тәртіп негіздеріне ең ауыр қол сұғушылықтардың алдын алуға қабілетсіздігін көрсетті. Бұл жағдайда жекелеген мемлекеттерге ғана емес, бүкіл адамзатқа қауіп төндіретін қылмыстарға қарсы тұрудың халықаралық-құқықтық құралдарын қалыптастырудың объективті қажеттілігі туындады.

Бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстар халықаралық қылмыстық құқық жүйесінде ерекше орын алады, өйткені олар халықаралық қауымдастық императивті нормалар ретінде мойындаған іргелі құндылықтарға қол сұғады. Бұл санатқа мемлекеттердің бейбіт қатар өмір сүру негіздерін, егемендік теңдігі, ішкі істерге араласпау және адам құқықтарын құрметтеу принциптерін бұзатын әрекеттер жатады. Оларды жасау ауыр гуманитарлық салдарға әкеп соғады, халықаралық қатынастарды тұрақсыздандырады және халықаралық-құқықтық институттарға деген сенімге нұқсан келтіреді.

Бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстарға қарсы іс-қимылдың халықаралық-құқықтық негіздерін қалыптастыру ұзақ эволюциялық процестің нәтижесі болды. Оның дамуына халықаралық қылмыстар үшін жеке қылмыстық жауапкершілік қағидатының негізін қалаған Нюрнберг және Токио халықаралық әскери трибуналдары айтарлықтай үлес қосты. Болашақта бұл қағида әмбебап халықаралық шарттарда, халықаралық ұйымдардың қарарларында, сондай-ақ халықаралық сот органдарының тәжірибесінде, соның ішінде *ad hoc* халықаралық қылмыстық трибуналдарында және Халықаралық қылмыстық сотта бекітілді.

Қазіргі жағдайда бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстарға қарсы іс-қимыл мәселесі ерекше өзекті болып отыр. Жаһандану, трансұлттық қауіптердің өсуі, халықаралық терроризмнің таралуы, халықаралық емес сипаттағы қарулы қақтығыстар, сондай-ақ мемлекеттік емес акторларды қақтығыстарды мәжбүрлеп шешу процестеріне тарту құқық қолдану тәжірибесін едәуір қиындатады. Сонымен қатар, бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз етудің дәстүрлі халықаралық-құқықтық тәсілдерін қайта қарауды талап ететін қарулы күрес жүргізудің жаңа технологиялары мен құралдарын пайдалану үрдісі байқалады.

Бұл тұрғыда бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстардың алдын алуға, жолын кесуге және жазалауға бағытталған мемлекеттердің халықаралық ынтымақтастығы ерекше маңызға ие. Әмбебап және аймақтық халықаралық ұйымдар, ең алдымен Біріккен Ұлттар Ұйымы, осы әрекеттерге қарсы тұрудың нормативтік және институционалдық тетіктерін

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ.....	5
1. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ БЕЙБІТШІЛІК ПЕН ҚАУІПСІЗДІККЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАР ҮШІН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚ.....	7
1.1 Бейбітшілік пен халықаралық қауіпсіздікке қарсы қылмыстардың жалпы сипаттамасы.....	7
1.2 Бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстар санатының тұжырымдамалық мазмұны.....	12
1.3 Бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстар санатының нормативтік-құқықтық мазмұны.....	20
1.4 Бейбітшілік пен қауіпсіздікке қарсы қылмыстар үшін мемлекеттердің қылмыстық заңнамасының сипаттамасы.....	31
2 БЕЙБІТШІЛІК ПЕН АДАМЗАТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАРДЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ.....	47
2.1 Басқыншылық соғысты жоспарлау, дайындау, тұтандыру немесе жүргізу.....	47
2.2 Басқыншылық соғысты тұтандыруға насихат жүргізу және жария түрде шақыру	56
2.3 Жаппай қырып-жою қаруын өндіру немесе тарату.....	62
3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ ӘСКЕРИ ҚЫЛМЫСТАРҒА ЖАУАПКЕРШІЛІК НОРМАЛАРЫ.....	71
3.1 Халықаралық құқық бойынша әскери қылмыстардың қылмыстық- құқықтық сипаттамасы.....	71
3.2 Қарулы қақтығыстар кезінде халықаралық гуманитарлық құқық нормаларына қарсы қылмыстар.....	78
3.3 Әскери қылмыс үшін бұйрықты орындаған адамның халықаралық қылмыстық жауаптылығы.....	82
3.4 Соғыс жүргізудің тыйым салынған құралдары мен әдістерін қолдану.....	89
3.5 Геноцид үшін халықаралық қылмыстық жауапкершілік.....	95
4. БЕЙБІТШІЛІК ПЕН ҚАУІПСІЗДІККЕ ҚАРСЫ ӨЗГЕ ДЕ ҚЫЛМЫСТАР ҮШІН ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚ.....	109
4.1 Жалдамалылық үшін қылмыстық жауаптылық.....	109
4.3 Халықаралық қорғауды пайдаланған тұлғалар мен ұйымдарға шабуыл жасағаны үшін қылмыстық жауапкершілік.....	115
Әлеуметтік, ұлттық, рулық, нәсілдік, тектік-топтық немесе діни араздықты қоздыру үшін қылмыстық жауаптылық.....	123

5.	БЕЙБІТШІЛІК ПЕН АДАМЗАТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАР ҮШІН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚТЫҢ ИНСТИТУЦИОНАЛДЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ТЕТІПІ.....	132
5.1	Әскери қылмыстар үшін халықаралық қылмыстық жауаптылықтың институционалдық-құқықтық механизмі.....	132
5.2	Әскери қылмыстар бойынша ұлттық құқықты қолданудағы әмбебап қылмыстық юрисдикциясы.....	137
6	ЦИФРЛЫҚ ЖӘНЕ ГИБРИДТІК ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ПРАКТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ САЯСИ АСПЕКТІЛЕРІ.....	147
6.1	Халықаралық қауіпсіздік ұғымын киберагрессия мен гибридік қатерлердің әсерінен трансформациялау.....	147
6.2	Қазіргі заманғы халықаралық қатерлер жүйесіндегі киберагрессия.....	152
6.3	Қазіргі заманғы халықаралық құқықтағы трансұлттық қарулы топтар.....	155
6.4	Қазіргі заманғы халықаралық құқық жүйесіндегі гибридік қатерлер.....	158
6.5	Жаңа қатерлер жағдайындағы жауапкершілік және құқық қолдану.....	161
6.6	Қазіргі заманғы қауіп-қатерлерге қарсы іс-қимылдың практикалық және саяси аспектілері.....	164
	ҚОРЫТЫНДЫ.....	168
	ҚОЛДАНЫЛҒАН ҚАЙНАР КӨЗДЕР ТІЗІМІ.....	171

Отпечатано ИП Сергушин А.П.
РК, область Жетісу г. Талдыкорган
ул. Ракишева 1А.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН

**АВТОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚПЕН ҚОРҒАЛАТЫН ОБЪЕКТІЛЕРГЕ ҚҰҚЫҚТАРДЫҢ
МЕМЛЕКЕТТІК ТІЗІЛІМГЕ МӘЛІМЕТТЕРДІ ЕНГІЗУ ТУРАЛЫ**

КУӘЛІК

2026 жылғы «10» маусым № 74539

Автордың (лардың) жөні, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе):
**АЛЖАНКУЛОВА СВЕТЛАНА
АБИЛЬДАХОДЖАЕВНА,**

Дархамбаева Айнура Даулетбековна

Авторлық құқық объектісі: **ҒЫЛЫМИ ТУЫНДЫ**

Объектінің атауы: **Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күресудің халықаралық-құқықтық аспектілері**

Объектіні жасаған күні: **30.04.2026**

Құжат түпнұсқалығын <http://www.kazpatent.kz/ru> сайтының
"Авторлық құқық" бөлімінде тексеруге болады. <https://copyright.kazpatent.kz>

Подлинность документа возможно проверить на сайте [kazpatent.kz](http://www.kazpatent.kz)
в разделе «Авторское право» <https://copyright.kazpatent.kz>

ЭЦҚ қол қойылды

А. Артыкова

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН

СВИДЕТЕЛЬСТВО

О ВНЕСЕНИИ СВЕДЕНИЙ В ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ПРАВ НА ОБЪЕКТЫ, ОХРАНЯЕМЫЕ АВТОРСКИМ ПРАВОМ

№ 74539 от «10» июня 2026 года

Фамилия, имя, отчество, (если оно указано в документе, удостоверяющем личность) автора (ов):
АЛЖАНКУЛОВА СВЕТЛАНА
АБИЛЬДАХОДЖАЕВНА, **Дархамбаева Айнура Даулетбековна**

Вид объекта авторского права: произведение науки

Название объекта: Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстармен күресудің халықаралық-құқықтық аспектілері

Дата создания объекта: 30.04.2026

Құжат түпнұсқалығын <http://www.kazpatent.kz/ru> сайтының
"Авторлық құқық" бөлімінде тексеруге болады. <https://copyright.kazpatent.kz>

Подлинность документа возможно проверить на сайте [kazpatent.kz](http://www.kazpatent.kz)
в разделе «Авторское право» <https://copyright.kazpatent.kz>

Подписано ЭЦП

А. Артыкова